

Combinatie van varroabehandeling en raatvernieuwing

Herman Groen

Waar hij het ooit gelezen of gehoord heeft, hij kan het zich niet goed meer herinneren. Maar het betreft een methode om aan het eind van het seizoen alle oude raten van een volk te vervangen door kunstraat en vervolgens een Varroabehandeling toe te passen. Nu hoor je wel vaker bepaalde methodes om de varroamijt te bestrijden. En dan denk je: "Het zal wel". Dit is echter een methode die elke imker eenvoudig kan toepassen en die grote voordelen biedt. We laten Herman Groen aan het woord.

Eind juli 2011 sprak ik met Cees Haans op ons Buckfast-bevruchtigingsstation op Marken. Cees is een gepassioneerd koninginnenteler die aan K.I. doet maar zijn koninginnen ook op Marken laat bevruchten. De methode waar dit artikel over gaat kwam toevallig ter sprake en Cees vertelde dat hij deze regelmatig toepast. Ik vroeg hem of het ook laat in het seizoen nog mogelijk is om deze ingrijpende behandeling te doen. Hij vertelde dat het zonder probleem tot halverwege augustus kan worden toegepast. Dit was het laatste zetje dat ik nodig had en besloot de proef op de som te nemen.

Het was toen 2 augustus. Voor mijn experiment had ik een sterk volk uitgezocht. Het zat op 9 ramen (dadant) en bovenop de broedbak stonden nog twee honingkamers met voornamelijk onverzegelde honing. De kast werd terzijde gezet en daarvoor in de plaats werd een nieuwe varroabodem met broedkamer gezet.

Uit de weggenomen kast nam ik een raam met uitsluitend open broed en plaatste deze met bijen en al in het midden van de kast. Vervolgens werd de koningin opgezocht en voorzichtig op dit raam gezet. Daarna werd de kast aangevuld met acht ramen kunstraat en een sluitplank. Alle ramen uit de kast die terzijde was gezet werden vervolgens hierin afgeslagen, inclusief de honingkamers. Toen de bijen enigszins tot bedaren waren gekomen en vast op de raten zaten heb ik ze gedruppeld met oxaalzuur. Vervolgens plaatste ik een grote voerbak op het volk en vulde deze met een suikerwater oplossing 1:1.

De oxaalbehandeling heb ik drie dagen later nog eens herhaald waarbij ik alle raten enigszins uit elkaar schoof teneinde de bijen optimaal te kunnen behandelen. Voor een oxaalbehandeling gebruik ik een liter suikersiroop 1:1 waarin 35 gram oxaalzuur wordt opgelost.

Het verbaasde me dat al na drie dagen vrijwel alle raten prachtig mooi waren uitgebouwd. Een genot om te zien. Uiteraard werd het volk daarna regelmatig gevoerd. Na enkele weken had de moer al meer dan de helft van de raten volledig belegd en ik was er van overtuigd dat dit volk straks volledig op sterkte zou zijn om de strengste winter te overleven. Een bijkomend voordeel van deze methode is dat in het voorjaar niet meer oude raten voor kunstraat verwisseld hoeven te worden. Maar veel belangrijker is natuurlijk dat hiermee de varroa een enorme slag wordt toegebracht en de raten vernieuwd worden.

foto's Herman Groen

Het gesloten broed reikt tot aan de buitenkant van de nieuwe raat!

Boven: Sluitplank, 8 ramen kunstraat, raam met open broed in het midden
Onder: Na drie dagen zijn zelfs de kantramen uitgebouwd!

Als het goed is hadden maar weinig mijten de oxaalbehandeling overleefd en zou het volk supergezond de winter in gaan.

Na dit eerste experiment, dat volgens mijn waarneming volledig was geslaagd, durfde ik het aan om deze methode ook nog op een aantal van mijn andere volken toe te passen.

Ik heb de helft van mijn productievolken op deze manier behandeld. Zo te zien, verliep alles net zo voorspoedig als bij de eerste kast. Mijn enige zorg was of de bijen voldoende stuifmeel zouden halen. Overigens, de ramen met broed, voer en stuifmeel die uit de kasten werden gehaald, kwamen ten goede aan mijn andere volken en afleggers.

Op deze volken werd nu een blokbehandeling met oxaalzuur toegepast. Dat wil zeggen: gedurende drie weken, wekelijks één keer druppelen met oxaalzuur. Eind december zijn alle bijenvolken nog een keer op deze manier behandeld.

Als zou blijken dat de volken, door het toepassen van deze methode goed de winter doorkwamen, kwam volgend jaar in elk geval de andere helft van mijn productievolken aan de beurt.

Bij de voorjaarsinspectie:

Inmiddels zijn we een jaar verder. Ik heb de volken die middels bovengenoemde methode zijn behandeld op 28 maart geïnspecteerd. Ze zagen er werkelijk fantastisch uit. Twee volken spanden de kroon. Van de 8 dadantramen waren er 6 vrijwel geheel bebroed. En de bijen hadden behoorlijk ruimtegebrek gelet op het bouwen van raat naast het sluitblok.

Daarom heb ik toen nog een extra kunstraatje gegeven en op de broedkamer een koninginnenrooster en honingkamer gezet.

Als kanttekening moet ik wel vermelden dat het Buckfast-koninginnen betreft die op Marken zijn aangepaard.

In ons maandblad is al eerder over deze werkwijze gepubliceerd. Zie Bijenhouden mei 2007, 12-13 en december 2008, 3-5.

Gebruik van oxaalzuur

Een kanttekening

Mari van Iersel

Varroabestrijding is altijd een belasting voor het bijenvolk en daarom moet de imker niet vaker bestrijden dan echt nodig is. Uit bezorgdheid is de imker soms geneigd overmatig te bestrijden om er toch maar zeker van te zijn dat de varroamijt geen schade doet aan het bijenvolk. In dat geval is het middel erger dan de kwaal.

In de brochure 'Effectieve bestrijding van varroa', uitgave van bijen@wur2010, worden twee methoden beschreven om mijten met oxaalzuur te bestrijden. De volken moeten daarbij broedvrij zijn.

1. De druppelmethode met 35 gram oxaalzuur opgelost in suikerwater (1:1).

De druppelmethode wordt gebruikt als het volk op de tros zit en vrij is van broed. Gewoonlijk zal dat zijn tussen half december en half januari. De suikerwateroplossing met oxaalzuur wordt op een klein deel van de bijen gedruppeld en vervolgens door verplaatsing van de bijen in de tros over het hele volk verspreid. Bij een buitentemperatuur tussen +5 en -5°C is de bijentros voldoende dicht om een goed bestrijdingsresultaat te krijgen.

2. De sproeimethode met 30 gram oxaalzuur opgelost in 1 liter water.

Deze methode wordt gebruikt als de bijen over alle ramen verdeeld zijn en gemakkelijk door de imker besproeid kunnen worden. Deze toepassing is vooral geschikt voor de periode mei tot juli omdat er dan broedvrije kunstzwermen gemaakt worden en er een broedloze periode is in de hoofdvolken waar de koningin uit is gehaald. Buiten deze tijd kan men ook oxaalzuur sproeien als het volk door manipulaties van de imker broedvrij is gemaakt. Bijvoorbeeld als de imker het volk alle broed ontleemt en huisvest op kunstraat om aan raatvernieuwing te doen. Zowel bij deze werkwijze als bij het maken van kunstzwermen wordt soms wel een raam met voornamelijk open broed meegegeven om de harmonie in het volk te bevorderen. Als de koningin dan eenmaal op andere ramen is begonnen met eitjes leggen, kan dit raam met de daarin aanwezige mijten weggenomen worden.

Een bijenvolk na half juli volledig op kunstraat zetten in combinatie met een oxaalzuurbehandeling is om twee redenen nuttig.

1. Het maakt een krachtige varroabestrijding met oxaalzuur mogelijk en maakt de imker minder afhankelijk van weersomstandigheden die het gebruik van mierenzuur bemoeilijken.
2. Een groot voordeel van deze methode is dat alle ziekteverwekkers die op de ramen met broed aanwezig zijn, worden verwijderd. Onderzoek toont aan dat imkers die meer aan raatvernieuwing doen, minder last hebben van wintersterfte.